

Lootus tunda Ema valu

Esimesed noodid on toores. Ranged. Päris. Hoiatusena neitsi Maarjale oma poja kannatusest, samas tundes juba eelnevalt valu. *Crescendo* kui kannatuse astmete redel – valutades löökide nimel, pürgides iga astmega tippu jõuda. Tekib ükdilduse tunne: miks see ema? Ja miks tema üksi. Tema valu vahendab tema armastuse. Düstoopia saab olla reaalsuse paradoks – tunned ennast kui üks ja ainus inimene kes peab oma poja surma kogema, selle üle elama ning samas pead toime tulema arusaamaga, et nii peab minema, et Kristus saaks surra meie eest. Keelpillid teevad kiire nootide vahetuse lõigu – vaatan kuidas poognad liiguvad erinevalt: samad noodid, erinev valu. Sest kõik vahendavad, aga kõik tajuvad erinevalt. Ning see mida kuulen, on katse tajuda mida Ema tunneb.

Tungiv esimene hää. Dikteerides fakte – “seisis Ema valurohke, pisarates risti all, kui sellel rippus tema poeg.” Häälte ja keelpillide ühise mehhanismi perfektselt vigane ühtivus – erinevad valud häältel, keelpillide laulu eskaleering. “Kaebles ja vaevles õrn Ema, nähes kalli lapse surmavalu.” Mis tunne on näha oma last suremas ja olla abitud teadlik tema saatuses? Ja mis tunne on seda terve elu teada kui kasvatad seda last? See koht andis ara, ennast üles ajamise katse tunnetuse. Ja koori vastukaja – naer: peaaegu kuratlik “hi-hi-hi”. Üksik põikpäine meeshääli osutub tiigis olevale peegeldusele: “*Quis est homo qui non fleret, Matrem Christi si videret in tanto supplicio.*” Viidates moraalselt kõigumatile argumendile: kes ei nutaks nähes ema kogemas oma ainukese poja surma.

Võttes eelmise teema järgmisele tasemele: autori keev viha ebainimliku ignorantsuse vastu – orkestri vaikse pörina torm kui äike enne välgu löömist. Keelpillid tunnistavad kaja valjemaks. Koor sosistab ebakindlust, vaikne aukartus inimkonna suhtes: “Kes võiks mitte kurvaks jääda, silmitsedes Kristuse Ema kannatamas valu koos Pojaga?” Hüpe valu tunnetuse tasemes: ema tunneb valu koos oma pojaga nii tema surma, kui inimkonna pärast. See ei ole enam ainult isiklik poja kaotuse valu, vaid adresseerib laiemalt inimesi. “Oma rahva pattude pärast ta nägi Jeesust piinlemas.” Orkester väljendab uuesti arusaamatust: miks? Nüüd on see tumm, tume: “Ta nägi oma armsat last surmavalus hüljatuna hinge heitmas.” Koor: surevad hinged, dikteerides endale saatust. Progresseerides tunnete seguni, autori pürgimus võtta osa Maarja valust enda peale: hinge abitu kaastunne. Viilid ja violad on kaanonis: viiul on paar nooti ees kui vioola järgib talle, meenutades hinge ja aju üksteisest üle karjumist: “anna mulle tunda valu väge, et olla leinas Sinuga!”, konfliktis reaalsusega, et me ei elaks seda üle, nähes kuidas neitsi Maarja armastus oma poja vastu ei ole võrreldav teise maal võimalikuks tehtud armastusega.

“Püha Ema nõnda tee: löö ristilöödu haavad tugevalt mu südame!” Isetu, ennastsalgav pühendus. Nõudev alluvus. “Luba mul kaastundes nutta sinuga, kannatada ristilööduga nii kaua, kui ma elan!” See maalis ette kujutise kuidas keegi istub Maarja kõrvale ja siirast südamest palub, et ta annaks kasvõi tükk oma kannatusest ning valust talle.

Dialoog orkestri ja erihäälte vahel. “*Virgo virginium praeclara, mihi jam non sis amara: fac me tecum plangere*”: aeglased sammud siira tunnistuse poole, kaas-leinamise luba anumine. Ja siis reaalsus: pettumus oma abitusest. Koor laulab *acapellas*, keelpillide tõe äkiline läbistamine kui mõök.

Metskits on kõndimas hommikuses valguses mööda jäätunud järve, libisedes peente sõredegaga mööda värsket, neitsiliku lume. Tasakaalus õhukesel jääl. Ta pürgib võidupalmi poole. Siis tahe ennast täielikult ära kaotada Kristuse valusse: “Luba löökidel mind haavata, luba mul ristist joobuda ja Poja valatud verest!” Siirat valu vahendab vioola emotsionaalne soolo. Keelpillide äkilisi lineaarseid lööke komplimenteerides: “Luba mul, kui süttin vihaleekides, mitte tuhaks põleda, vaid, Neitsi, olla kohtupäeval sinu kaitse all!” Koori peaagu monotoonse, lootusrikka palvena: “Kristus, kui on aeg siit minna, luba mul Ema eestkostel jõuda paradiisi kirikusse!”

Ma panen uuesti tähele poognate võnkumiste variatsiooni – kõikuvad paadid ookeanil. Igaühel oma lootus, kuni peaaegu kõik annavad alla. Üksik viimane lootuskiir, et olla neitsi Maarja ja Kristusega jääb – üks viimane pill, üks viimane hing.

Joann Sibul, 18 a